

**TALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO
3/2008 vp**

Valtioneuvoston selvitys komission Lissabon-tiedonantopaketista Eurooppa-neuvostolle — uuden kauden (2008—2010) käynnistäminen, Suomen linjaukset kevään 2008 Eurooppa-neuvostoa varten

Suurelle valiokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Suuri valiokunta on 8 päivänä helmikuuta 2008 lähettänyt valtioneuvoston selvityksen komission Lissabon-tiedonantopaketista Eurooppa-neuvostolle — uuden kauden (2008—2010) käynnistäminen, Suomen linjaukset kevään 2008 Eurooppa-neuvostoa varten (E 132/2007 vp) talousvaliokunnalle mahdollisia toimenpiteitä varten.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- EU-erityisasiantuntija Maria Blässar, valtioneuvoston EU-sihteeristö
- teollisuusneuvos Antti Joensuu, työ- ja elinkeinoministeriö
- finanssineuvos Ilkka Mytty, valtiovarainministeriö
- toimitusjohtaja Sixten Korkman, Elinkeinoelämän tutkimuslaitos ETLA.

VALTIONEUVOSTON SELVITYS

Ehdotus

Komission Lissabon-tiedonanto sisältää analyysin ohjelmakaudesta 2005—2007 sekä ehdotukset siitä, miten ohjelmaa tulee toteuttaa vuosina 2008—2010. Komissio korostaa kansantalouden vakauden merkitystä ja tarvetta toteuttaa jäljellä olevat uudistukset, jotta vahvistetaan sitä perustaa, jolla vakaata talouskasvua ylläpidetään ja varaudutaan maailmantalouden epäsuotuisaan kehitykseen.

Sisämarkkinoiden toimivuus on edelleen keskeistä kasvun ja työllisyyden edistämiseksi. EU:n kilpailukyky perustuu inhimilliseen pääomaan, luovuuteen, innovaatioihin, yrittäjyy-

teen ja laatuun kehitettäessä korkeatasoisia hyödykkeitä ja palveluja siten, että eurooppalaiset yritykset vahvistavat asemiaan globaaleilla markkinoilla. Samanaikaisesti EU:n tulee, joulukuun 2007 Eurooppa-neuvoston globalisaatiokannan mukaisesti, edistää joustavaa ja avointa etenemistä, jolla vastataan tehokkaasti globaaleihin haasteisiin mukaanlukien ilmastonmuutos ja energiavarmuus.

Komissio katsoo, että Eurooppa-neuvoston vuonna 2006 hyväksymät painopistealueet (osaaminen ja innovaatiot; yritys ympäristö; investoinnit ihmisiin ja työmarkkinoiden uudistaminen; energia ja ilmastonmuutos) samoin kuin

yhdennetyt talouspolitiikan ja työllisyyden suuntaviivat tulee säilyttää ennallaan. Myöskään maakohtaisiin suosituksiin ei esitetä merkittäviä muutoksia.

Merkittävimmät uudistusesitykset sisältyvät komission ehdottamaan uuteen Lissabon-ohjelmaan, KOM(2007) 804 lopullinen, jossa asetetaan kymmenen keskeistä vuoteen 2010 mennessä saavutettavaa tavoitetta. Nämä ovat: 1. Komissio esittää ehdotuksen uudistetuksi sosiaalisiksi toimintaohjelmaksi vuoden 2008 puoleenväliin mennessä ja osallistuu osaamispuutteiden korjaamiseen, 2. Komissio esittää vuonna 2008 ehdotuksia yhteisestä maahanmuuttopolitiikasta, 3. Yhteisö antaa pienyrityksiä koskevan eurooppalaisen säädöksen, jonka tavoitteena on vapauttaa pk-yritysten kasvupotentiaali koko niiden elinkaaren aikana, 4. Yhteisö jatkaa toimiaan saavuttaakseen tavoitteen, jonka mukaan EU:n hallinnollisia rasitteita karsitaan 25 prosentilla vuoteen 2012 mennessä, ja toteuttaa kunnianhimoisen yksinkertaistamisohjelman, 5. Yhteisö lujittaa yhtenäismarkkinoita, lisää kilpailua palvelusektorilla ja jatkaa rahoituspalvelumarkkinoiden yhdentämistä, 6. Yhteisö toteuttaa "viidennen vapauden" (osaamisen vapaa liikkuvuus) käytännössä luomalla todellisen eurooppalaisen tutkimusalueen, 7. Yhteisö parantaa innovoinnin perusedellytyksiä, 8. Yhteisö toteuttaa energian sisämarkkinat ja vahvistaa ilmastonmuutospaketin, 9. Yhteisö edistää teollisuuspolitiikkaa, jossa on tavoitteena entistä kestävämpi tuotanto ja kulutus sekä 10. Yhteisö käy tärkeimpien kauppakumppaneidensa kanssa kahdenvälisiä neuvotteluja avatakseen uusia mahdollisuuksia kansainväliselle kaupalle ja sijoitustoiminnalle ja luodakseen säännösten ja standardien kannalta yhteisen alueen. Tavoitteisiin liittyen ohjelma sisältää yksityiskohtaisen listauksen tarvittavista lainsäädäntöaloitteista aikatauluineen.

Maakohtaisissa arvioissa todetaan Suomen edistyneen erittäin hyvin kansallisen toimenpideohjelman täytäntöönpanossa. Suomen vahvuutena pidetään ikääntyneiden työntekijöiden työllisyysasteen kasvua ja innovaatiojärjestelmää. Haasteina ovat erityisesti kilpailun ja tuot-

tavuuden lisääminen palvelualoilla sekä rakenneyrittömyys.

Valtioneuvoston kanta

Valtioneuvosto pitää esitettyjä kannanottoja pääosin perusteltuina, mutta kiinnittää huomiota mm. taloustilanteeseen ja rahoitusmarkkinoihin liittyviin epävarmuustekijöihin, jotka olisi tullut ottaa arvioissa paremmin huomioon. Jatkotyössä on aiheellista keskittyä erityisesti strategian niihin osa-alueisiin, joilla on edistytty hitaasti. Tällaisia ovat mm. palvelujen sisämarkkinat, rahoitusmarkkinoiden yhdentäminen, verkostotoimialat (sähkö ja kaasu) ja sosiaaliturvajärjestelmän uudistaminen.

Valtioneuvosto pitää uuden ohjelman painopistealueita ja jatkuvuuden korostamista perusteltuina. Myös yhdennettyjen suuntaviivojen pitämistä ennallaan puolletaan. Tulevalla kaudella tulee keskittyä saattamaan jo sovitut uudistukset loppuun. Jatkossa on aiheellista selvittää, miten strategia ottaa huomioon muilla alueilla (esim. rahoituskehyksien osalta) tapahtuvan kehityksen ja kannanmuodostuksen. Valtioneuvosto pitää myös strategian ulkoisen ulottuvuuden vahvistamista tärkeänä.

Valtioneuvosto pitää uutta Lissabon-ohjelmaa aiempaa selkeämpänä rakenteeltaan. Ohjelman sisältöä on yksinkertaistettu keskittymällä neljään painopistealueeseen. Osa-alueeseen yritys ympäristö liittyen valtioneuvosto nostaa esille mm. pk-yritysten toimintaedellytysten parantamisen, hallintomenettelyjen ja viranomaiskäytäntöjen yksinkertaistamisen sekä komission sisämarkkinoiden uudelleentarkastelua koskevan tiedonannon (Single Market Review), jonka täytäntöönpanon ja seurannan tulisi olla olennainen osa Lissabon-ohjelmaa. Osaamiseen ja innovaatioihin liittyvät esitykset ovat pääosin kannatettavia. Ns. tutkijapassin osalta valtioneuvosto kaipaa kuitenkin vielä lisäselvitystä. Valtioneuvosto pitää tärkeänä, että energia ja ilmastonmuutos näkyvät nyt vahvasti uudessa ohjelmassa. Keskeisimpiä siihen liittyviä instrumentteja ovat päästökauppajärjestelmän kehittäminen, energian ns. kolmannesta sisämarkkinapaketesta sopiminen ja energiateknologian kehittämisen ja

käyttöönoton edistäminen. Strategian vaikuttavuuden vahvistamisen osalta valtioneuvosto tukee komission tavoitetta täytäntöönpanon koor-

dinaation vahvistamisesta kuitenkin niin, että se toteutetaan nykyistä raportointirakennetta uudistamalla, ei laajentamalla.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Kulunut kolmivuotinen Lissabon-kausi perustui uudistettuun Wim Kokin työryhmän hahmottamaan ohjelmaan. Sen myötä Lissabon-ohjelmaa fokuoitiin ja pyrittiin keskittymään kilpailukyvyyn ja työllisyyden kannalta olennaisimpiin sektoreihin. Talousvaliokunta puolsi (TaVL 2/2005 vp) ehdotettuja uudistuksia.

Uutta ohjelmaa aloitettaessa oli kuitenkin jo nähtävissä sen toteutuksen suuret haasteet. EU:n laajentumisen myötä jäsenmaiden kansalliset erot olivat kasvamassa, tarvittavat toimenpiteet kohdistuivat osin sektoreille, jotka kuuluvat kansalliseen päätösvaltaan, eikä jäsenmaiden sitoutumisesta niiden täytäntöönpanoon ollut taikaita. Haasteet ovat pysyneet ennallaan.

Talousvaliokunta katsoo, että Lissabon-strategiaa tarvitaan edelleen. EU:lla tulee olla yhteinen näkemys unionin kilpailukyvyyn kannalta keskeisistä haasteista ja keinoista vastata niihin. Tähän strategia antaa hyviä painotuksia ja uusitussa muodossaan myös konkreettisen säädösohjelman, jonka tarkka analysointi on kuitenkin tarpeen. Uusien säädöshankkeiden tulee keskittyä kilpailukyvyyn kannalta olennaisimman lainsäädännön kehittämiseen ja ottaa huomioon yritysten globaali toimintaympäristö.

Strategian suurimpana heikkoutena on uudistusprosessin hitaus. Keinot strategian täytäntöönpanoon ovat liian heikot, eivätkä tarvittavat uudistukset eri jäsenmaissa ole edenneet riittäväällä nopeudella. Tähän liittyen on aiheellista harkita, voitaisiinko strategian täytäntöönpanoa edelleen tehostaa keskittymällä ensisijaisesti selkeästi yhteisön toimivaltaan kuuluviin konkreettisiin hankkeisiin, joita valtioneuvostokin nostaa kannassaan esille. Näitä ovat esimerkiksi palveludirektiivin täytäntöönpano, standardien

yhtenäistäminen niin EU:ssa kuin kansainvälistikin, IPR-strategian luominen ja täytäntöönpano sekä hieman laajemmassa mittakaavassa sisämarkkinoiden uudelleentarkastelun yhteydessä esille nostettujen tavoitteiden täytäntöönpano. Talousvaliokunta painottaa innovaatioiden edistämisen keskeistä roolia sisämarkkinoiden kehittämisessä. EU:n laaja-alaisen innovaatiostrategian tulisikin näkyä voimakkaasti myös uudessa Lissabon-ohjelmassa.

Strategian lisäarvo tulee tällä hetkellä erityisesti koordinaatiosta jäsenmaiden ja komission välillä. Ongelmakohtat ovat tiedossa, mutta tehokkaat keinot parhaiden käytäntöjen käyttöönottamiseksi eri jäsenmaissa puuttuvat. Valiokunta katsoo, että uuden ohjelman täytäntöönpanoa tulisi nopeuttaa vertaispaineen avulla. Valiokunta puoltaa tähän liittyen rakenneindikaattoreihin perustuvien tulostaulujen tehokasta käyttöä uudistusten vauhdittajana. Tähän liittyvä keskustelu tulisi jälleen avata yhteisötasolla.

Talousvaliokunta pitää valtioneuvoston tapaan komission arviota Suomen edistymisestä ja tärkeimmistä kehittämistarpeista perusteltuna. Suomi on parhaiden käytäntöjen osalta monilla sektoreilla antavassa asemassa. Omien rakenteidemme uudistamiseen olemme saaneet apua, ehkä EU:ta enemmän, erityisesti OECD:n taloustutkimuksesta ja maakohtaisista suosituksista. Tämä ei kuitenkaan vähennä Lissabon-ohjelman merkitystä Suomenkaan osalta. Toimivat ja esteettömät sisämarkkinat ovat erittäin tärkeät paitsi taloutemme myös EU:n globaalien merkityksen kannalta. Mitä vahvempi ja yhtenäisempi EU on, sitä merkittävämpi toimija se on myös maailmantaloudessa. Lissabon-ohjelma antaa tälle kehitykselle osaltaan puitteet.

Lausunto

Lausuntonaan talousvaliokunta ilmoittaa,

että se yhtyy asiassa valtioneuvoston kantaan korostaen edellä esitettyjä näkökohtia.

Helsingissä 5 päivänä maaliskuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Jouko Skinnari /sd	Miapetra Kumpula-Natri /sd
vpj.	Antti Rantakangas /kesk	Jouko Laxell /kok
jäs.	Janina Andersson /vihr	Eero Lehti /kok (osittain)
	Hannu Hoskonen /kesk	Päivi Lipponen /sd
	Harri Jaskari /kok	Sirpa Paatero /sd
	Anne Kalmari /kesk	Markku Uusipaavalniemi /kesk
	Matti Kangas /vas	vjäs. Sampsa Kataja /kok.
	Toimi Kankaanniemi /kd	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Tuula Kulovesi.